

to preserve the down cover dry in water, and thus the normal funktion of the gland was evidently restored. On account of unfavourable weather, one day were few insects were caught, and the consequence of this appeared at once; the following day the normal secretory capacity of the gland had again been lost. After abundant feeding with *Decticus verrucivorus* the normal function of the gland was, however, restored the following day. After the ducklings had reached an age of 25 days, they were allowed to swim freely and support themselves, and no further disturbances in the function of the gland could be observed.

By feeding experiments with the young of *Somateria m. mollissima* (L.) and *Mergus m. merganser* L. Mag. phil. Holger Ahlqvist and Göran Bergman made similar observations. When the young of these birds were kept on a pure fish diet, they also lost the capacity of preserving the down cover dry in water, and this capacity was restored immediately when they were transferred to an insect diet. In a feeding experiment with *Somateria* the diet consisted at first exclusively of house-flies, and with this food the gland functioned quite normally. On going over to a fish diet the above mentioned disturbances appeared, however, immediately, and were again removed by abundant feeding with insects, in this case noctuid-moths. The young of *Mergus merganser* were fed from the wery beginning exclusively with fish, and their down cover resisted water to the begin completely normally. When the birds reached the age of 10 days, the above mentioned gland disturbances, however, appeared suddendly and the normal function of the gland could thereafter only be restored an preserved by abundant feeding with grasshoppers.

The experiments prove in the author's opinion that the *Glandula uropygialis*, in order to function normally, in the downy young of certain water-birds is absolutely dependant on the supply of some specific substance that is especially abundant in insects and probaly also in certain crustaceans, and that sensitivity to quantitative variations of this substance in the food is very great. The chemical nature of this substance is, however, not yet known and likewise the way, in which the downy ducklings in nature satisfy their need for the substance necessary for the normal functioning of the gland, requires further investigation. On the sea coast, where insects are not aviable in sufficient quantities, the rich crustacean fauna in the *Fucus*-vegetation plays without doubt an important part in this respect.

Uhtuan etelä-, länsi- ja pohjoispuolen linnustosta.

TEPPO LAMPIO.

Keski-Vienan linnustoa on *Ornis Fennicassa* käsitelty jo useaan otteeseen (LEHTONEN 1943 ss. 33—58 ja 81—89). Koska tämä laaja ja ornitologisesti paljon mielenkiintoista tarjoava alue on entuudestaan kuitenkin äärimmäisen niukasti tunnettu, lienee paikallaan

saada talteen kaikki sitä koskevat tiedot. Havaintoni ovat lisäksi suureksi osaksi peräisin alueilta, joilla aikaisemmin tuskin kukaan meikäläinen ornitologi lienee liikkunut, nimittäin Uhtuan koilliselta, eteläiseltä ja kaakkoiselta tietömältä erämaa-alueelta. Tietoni perustuvat suureksi osaksi erillisiin hajahavaintoihin, sillä läheskään aina ei minulla sotilaallisten tehtävien vuoksi ollut tilaisuutta omistaa tarvittavaa ja haluamaani aikaa ja huomiota linnustotutkimuksiin. Sen vuoksi en pyrikään tässä antamaan minkäänlaista yhte näistä kuvaa havaintoalueen linnustosta, vaan tyydyn lyhyesti merkitsemään muistiin, mitä matkoillani Vienan erämaissa olen joutunut näkemään.

Havaintoalue käsittää n. 6500 neliökilometrin laajuisen alueen. Se jakautuu kahteen osaan, jotka vain kapealla kielekkeellä koskettavat toisiaan. Pohjoisempi, n. 2000 neliökilometrin laajuinen, sijaitsee Uhtuan länsi- ja pohjoispuolella. Alue rajoittuu pohjoisessa linjalle Tiirjärvi—Suvi-Suurijärvi—Vaarakylä, idässä Vaarakylä—Mikkola-linjalle, etelässä se ulottuu Uhtualta 15—20 km pohjoiseen, lännessä taas ovat rajana Tiirjärvi (länsipää)—Malviainen—Häme—Vuonninen. Vuonnisessa tämä pohjoisempi osa koskettaa eteläisempään, jonka pohjoisraja kulkee mutkitellen valtakunnan rajalta Vuonnisen kautta Jyvälahteen, sieltä edelleen Alajärvelle ja kohti Luusalmea. Lännessä on eteläisemmän osan rajana kaikkialla valtakunnan raja. Tutkimusalue päättyy kaakossa kutakuinkin suoralle linjalle Ison Kivijärven eteläpäästä Luusalmen länsipuolelle. Eteläisemmästä osasta muodostuu täten n. 4500 neliökilometrin laajuinen kolmio.

Alue lankeaa suureksi osaksi yhteen LEHTOSEN (O. F. 1943 ss. 33—35) tutkimusalueen kanssa, mutta eroaa siitä ulottumisessaan pohjoisessa vain Tiirjärvi—Suvi-Suurijärvi-linjalle. Sitävastoin pohjoisessa alueeni tunkeutuu sekä itään että länteen päin syvälle erämaihin. Alueeni eteläisemmästä puoliskosta vain läntinen osa yhtyy LEHTOSEN tutkimusalueeseen. Pohjoisemmassa puoliskossa olen suorittanut havaintoja 14. XI. 41—5. IX. 42 välisenä aikana. Eteläisemmältä alueelta, joka siis on edellistä jonkin verran laajempi, olen merkinnyt muistiin lintuhavaintoja kahtena eri aikana, nimittäin 14. VII—14. XI. 41 ja 6. IX. 42—28. I. 44.

On luonnollista, että näinkin laaja alue sulkee rajojensa sisäpuolelle hyvin erilaisia biotooppeja. Pohjoisessa osassa vuorottelevat erityyppiset suot, järvet ja metsämaat siinä määrin, että tätä

piirrettä voikin pitää koko alueelle leimaa-antavana. Silmiinpistävintä on kulttuuribiotooppien vähälukuisuus. Korkeussuhteet ovat vaihtelevia, mutta yleensä ei kovin suuria korkeuseroja ole. Laajoja avoimia nevoja tapaa täällä huomattavan runsaasti. Tunnusmerkilistä on myöskin kasvillisuuden paikottainen huomattava rehevyys. — Eteläisemmässä tutkimusalueessa voi sen sijaan erottaa useita suuremmillekin osille luonteenomaisia piirteitä. Yleensä kasvillisuuden rehevyys selvästi vähenee itään päin mentäessä. Kulttuuribiotooppeja on pohjoisempaan osaan verrattuna runsaammin. Niistä viljavimmat ovat epäilemättä Latvajärven, Ponkalahden ja Vuonnisen kylät. Soita alueella on erittäin runsaasti, varsinkin sen eteläosassa. Minulla on ollut tilaisuus tutustua tutkimusalueeseen myös ilmasta, jolloin eri biotooppien laajuuksista ja suhteista toisiinsa saa parhaan käsityksen. — Alueen koillisosassa suot käyvät sensijaan vähälukuisemmiksi. Selväpiirteisen suurten biotooppien rajan muodostaa vesistölinja Kenttjärvi—Kenttijoki—Luomajärvi—Alajärvi, sillä sen itäpuolella alkavat laajat, kuivahkot mäntykankaat, joille on ominaista, paitsi puiden suurta kokoa ja metsän harvuudesta johtuvaa valoisuutta, myös siellä täällä esiintyvät korkeat harjanteet ja vaarat, joita yleensäkin koko eteläisemmällä alueella on runsaasti. Koska useimmat mainitun vesistölinjan itäpuolelle tekemäni matkat ovat tapahtuneet talvella, en voi antaa tarkempia tietoja tämän koillisimman osan aluskasvillisuudesta ja metsätyypeistä. Jyrkkä eroavaisuus luonnonsuhteissa vesistölinjan molemmilla puolilla johtunee kenties geologisista seikoista. Luusalmen tienoille pistää etelästä kvartsiittikivilajien alue, jonka länsiraja Itä-Karjalan maaperäkartoissa on merkitty 10—15 km Kenttjärvi—Alajärvi-linjan itäpuolelle. Jos kasvillisuuden muuttuminen johtuu näistä seikoista, tekisi mieli ajatella länsirajan kulkevan välittömästi vesistölinjan itäpuolella.

Eteläiselle alueelle muodostaa jonkinlaisen luonnollisen rajan Ylä-Kuittijärvi, joka kooltaan valtavasti ylittää kaikki muut molempien alueiden vesistöt. Tämä, kuten valtaosa kaikista Keski-Vienan järvistä, on dystrofinen. Yksityisinä harvinaisuuksina tavataan siellä täältä myös muutamia pieniä eutrofisia sekä jonkin verran yleisemmin oligotrofisia suurempia järviä. V:n 1943 muuttohavainnoissa tärkeällä sijalla oleva Luomajärvi kuuluu dystrofisiin.

Koska havainnoistani suurin osa käy yhteen Keski-Vienan linnustosta jo aikaisemmin julkaistujen tutkimusten kanssa, teen tilan

säästämiseksi selkoa vain niistä piirteistä, jotka ovat linnustolle erikoisen tunnusomaisia, koskevat aikaisemmin käsittelemättömiä alueita ja lajeja tai poikkeavat ennen julkaistuista tiedoista.

Keski-Vienassa tapaamani lajisto (104 lajia) käy selville oheisesta taulukosta n:o 1, johon on merkitty (sareke 2), esiintyykö laji pesivänä (P), muuttavana (M) vai tilapäisenä (T). Saman sarakkeen toisesta osasta ilmenee lajin yleisyys. Jos lintu kuuluu alueen pesimälinnustoon, ei sen muutto- tai tilapäisesiintymistä ole erikseen merkitty. Kolmannen sarakkeen alasarkeista käy selville lajin jakautuminen eri biotoopeille. Vertailun helpottamiseksi olen lintujen yleisyyden määrittelyssä noudattanut LEHTOSEN 5-jakoa. Tällöin numerot merkitsevät: 5 hyvin runsas, 4 runsas, 3 kohtalaisen runsas, 2 harvalukuinen ja 1 hyvin harvalukuinen. Kanalintujen sarakkeissa esiintyvät rinnakkaisluvut tarkoittavat yleisyyttä eri vuosina (1941, 1942 ja 1943). Eri sarakkeissa esitetyt luvut tarkoittavat lajin kokonaisesiintymistä alueella, muutto- ja tilapäishavainnot mukaanluettuina. Luvut eivät perustu tarkkoihin kvantitatiivisiin tutkimuksiin, vaan ovat erillisten havaintojen perusteella laadittuja yhteenvetoja.

Tilan säästämiseksi käsitellään seuraavassa tarkemmin vain alueelle erityisen luonteenomaiset sekä aikaisemmin julkaistuissa tutkimuksissa kokonaan esiintymättömät lajit. Kevätmuuttohavainnoista, joissa mainitaan vain ensimmäisen esiintymisen aika, paikka ja yksilömäärä, on taulukko (taulukko n:o 2) lajiluettelon lopussa.

Corvus c. corax L. Etenkin kesällä 1941 yleinen. Silloin selvästi runsaslukuisempi kuin *C. corone cornix* (L.).

Pica pica (L.). Yksinomaan asutusbiotoopeilla ja niiden läheisyydessä, mielellään rannoilla. Runsaslukuisin Vuokkiniemessä (syksyllä 1941 30—40 yks.). Tutkimusalueen itäosien kylistä harakkaa tavataan vain Kenttjärvellä, sielläkin harvalukuisena.

Crates infaustus (L.). Koko alueella selvästi yleisempi kuin *Garrulus g. glandarius* (L.). Tulee harvalukuisemmaksi alueen itäosiin mentäessä, missä närhiä tapaa vain harvoin.

Pyrrhula p. pyrrhula (L.). Niukasti kaikkialla.

Passer d. domesticus (L.). Yleinen asutuissa kylissä. Leviää nopeasti myös uusille majoitusalueille. Puuttuu kokonaan autioituneista kylistä.

Emberiza rustica Pall. Pesii yksityisin parein koko alueella. Yleinen, mutta ei kovin runsaslukuinen. Kesällä 1943 pesi 4 paria käsittävä „yhdyskunta“ Luomajärven eteläpäässä n. 20 × 100 m:n suuruisella maaduntanevalla. ~~Asustavat~~ mielellään purojen läheisyydessä.

Taulukko 1. Katsaus alueen lintulajistoon. (Selitys tekstissä.) — Übersicht der Vogelfauna. (P = Brutvogel, M = Zugvogel, T = zufällig; 5 = sehr zahlreich, 4 = zahlreich, 3 = zerstreut, 2 = spärlich, 1 = sehr spärlich.)

	Kokonais- esiintyminen		Esiintyminen eri bio- toopeilla			
	Esiintymis- tapa	Yleisyys	Järvet, joet ja rannat	Rämeet, ne- vat letot ja niityt	Metsämaat	Kulttuuri- alueet
Corvus corax	P	3	—	—	3	—
„ corone cornix	P	3	1	—	2	2
Pica pica	P	2	—	—	2	3
Garrulus glandarius	P	2	—	—	2	—
Crates infaustus	P	4	—	2	3	—
Carduelis spinus	P	2	—	1	2	—
„ linaria	P	3	—	3	3	—
Pyrrhula pyrrhula	P	2	—	—	2	1
Pinicola enucleator	P	1	—	—	1	—
Loxia curvirostra	P	3	—	—	4	—
Fringilla coelebs	P	4	—	—	4	3
„ montifringilla	P	3	—	2	3	—
Passer domesticus	P	3	—	—	—	4
Emberiza citrinella	P	4	—	—	3	4
„ hortulana	P	1	—	—	—	1
„ rustica	P	2	2	2	—	—
„ schoeniclus	P	2	1	1	—	—
Calcarius lapponicus	M	1	—	—	1	—
Plectrophenax nivalis	M	3	2	2	2	1
Alauda arvensis	P	2	—	—	—	2
Eremophila alpestris flava	M	1	—	—	—	1
Anthus trivialis	P	3	—	—	3	—
„ pratensis	P	3	—	3	—	2
Motacilla flava thunbergi	P	3	2	2	—	1
„ a. alba	P	3	2	—	—	2
Parus major	P	3	—	1	2	3
„ cristatus	P	2	—	—	2	1
„ cinctus	P	3	—	—	4	—
„ atricapillus borealis	P	4	—	2	4	2
Aegithalos caudatus	T	2	—	—	2	1
Lanius excubitor	M	2	1	2	—	—
Bombycilla garrulus	P	2	2	—	2	—
Muscicapa striata	P	2	—	—	2	2
„ hypoleuca	P	2	—	—	2	1
Phylloscopus collyb. abietinus	P	3	—	—	3	—

	Kokonais- esiintyminen		Esiintyminen eri bio- toopeilla			
	Esiintymis- tapa	Yleisyys	Järvet, joet ja rannat	Rämeet, ne- vat, letot ja niityt	Metsämaat	Kulttuuri- alueet
<i>Phylloscopus trochilus</i>	P	4	—	2	5	2
<i>Sylvia borin</i>	P	2	—	—	1	2
„ <i>communis</i>	P	2	—	—	1	2
„ <i>curruca</i>	P	2	—	—	2	1
<i>Turdus pilaris</i>	P	2	—	—	2	1
„ <i>viscivorus</i>	P	1	—	—	1	—
„ <i>ericetorum philom.</i>	P	2	—	—	2	—
„ <i>musicus</i>	P	2	—	—	2	—
<i>Oenanthe oenanthe</i>	P	2	—	—	1	2
<i>Saxicola rubetra</i>	P	3	1	2	—	2
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	P	2	—	—	2	—
<i>Cinclus cinclus</i>	M	1	1	—	—	—
<i>Hirundo rustica</i>	P	3	—	—	—	4
<i>Delichon urbica</i>	P	3	—	—	—	3
<i>Riparia riparia</i>	P (T)	2	—	—	—	2
<i>Apus apus</i>	P	2	—	—	1	2
<i>Picus canus</i>	T	1	—	—	—	1
<i>Dryobates major</i>	P	4	—	—	4	—
„ <i>minor</i>	P	1	—	—	1	—
<i>Picoides tridactylus</i>	P	2	—	—	2	—
<i>Dryocopus martius</i>	P	2	—	—	2	—
<i>Cuculus canorus</i>	P	3	—	—	3	—
<i>Glaucidium passerinum</i>	T	1	—	—	—	1
<i>Aegolius funereus</i>	T (P)	1	—	—	1	1
<i>Bubo bubo</i>	P (T)	1	—	—	1	—
<i>Strix nebulosa lapponica</i>	T (P)	1	—	—	1	—
<i>Falco subbuteo</i>	T	1	—	—	1	—
„ <i>columbarius aesalon</i>	M	1	—	—	1	—
„ <i>tinnunculus</i>	P	2	—	—	2	1
<i>Aquila chrysaetus</i>	M T	1	—	—	—	—
<i>Buteo lagopus</i>	P	2	—	—	2	1
„ <i>buteo zimmermannae</i>	P (M)	1	—	—	1	1
<i>Circus cyaneus</i>	M	1	1	—	—	—
<i>Accipiter gentilis</i>	P	2	—	—	2	—
„ <i>nisus</i>	P	2	—	—	1	1
<i>Pandion haliaetus</i>	T	1	1	—	—	—
<i>Cygnus cygnus</i>	M	2	2	—	—	—
<i>Anser erythropus</i>	M	1	1	—	—	—
„ <i>fabalis</i>	M	1	1	—	—	—

	Kokonais- esiintyminen		Esiintyminen eri bio- toopeilla			
	Esiintymis- tapa	Yleisyys	Järvet, joet ja rannat	Rämeet, ne- vat, letot ja niityt	Metsämaat	Kulttuuri- alueet
Tadorna tadorna	T	1	1	—	—	—
Anas platyrhyncha	P	3	3	1	—	—
" crecca	P	2	3	—	—	—
" penelope	P	1	1	—	—	—
Spatula clypeata	T	1	1	—	—	—
Nyroca marila	M	1	1	—	—	—
Bucephala clangula	P	3	3	—	—	—
Mergus merganser	M	1	1	—	—	—
" serrator	P	2	2	—	—	—
" albellus	M	1	1	—	—	—
Colymbus arcticus	P	2	2	—	—	—
" stellatus	P (T)	1	1	—	—	—
Columba palumbus	M (T)	1	—	—	1	—
Philomachus pugnax	M	1	1	1	—	—
Tringa glareola	P	2	—	2	—	—
" ochropus	M (T)	1	—	1	—	—
" erythropus	P	1	—	1	—	—
" nebularia	P	2	—	2	—	—
Actitis hypoleucos	P	3	3	—	—	—
Limosa limosa	M	1	1	—	—	—
Numenius arquata	P	2	1	2	—	—
" phaeopus	P	2	—	2	—	—
Capella gallinago	P	1	—	1	—	—
Larus canus	M	1	1	—	—	—
Sterna hirundo	T	1	1	—	—	—
Grus grus	P	2	—	2	—	—
Tetrao urogallus	P					
1941		3	—	2	3	—
1942		2	—	2	2	—
1943		2	—	1	2	—
Lyrurus tetrix	P					
1941		4	—	3	4	—
1942		3	—	2	3	—
1943		2	—	1	2	—
Tetrastes bonasia	P					
1941		4	—	2	4	—
1942		3	—	2	3	—
1943		3	—	2	2	—
Lagopus lagopus	P	2	—	2	2	2

Aegithalos c. caudatus (L.). Joulukuussa 1943 Vuokkiniemessä parin viikon ajan useita kymmeniä.

Turdus pilaris L. Kesällä ja syksyllä 1941 erittäin harvinainen. Ainoat havainnot mainitulta vuodelta: 4. IX. 41 4 yks. Ala-Lapukassa, 22. IX. 41 2 yks. Talviaisniemessä, 5. X.—12. X. 41 10—40 kiertelevää yksilöä Vuokkiniemessä. — Yleisempi, mutta kuitenkin harvalukuinen kesällä 1942 ja varsinkin 1943.

Oenanthe oe. oenanthe (L.). Paikoitellen yleinen, puuttuu kokonaan laajoilta alueilta.

Saxicola r. rubetra Bechst. Yleisempi kuin edellinen. Levintä paikoittaista.

Cinclus c. cinclus (L.). Pistojoessa 1 yks. maaliskuussa 1942, Vuokkiniemen pohjoispuolella 1 yks. tammikuussa 1943.

Hirundo r. rustica L. Kesällä 1941 Latvajärvellä 15, Paahkomienvaarasissa 9, Kivijärvellä n. 15, Ilvesvaarasissa 2, Viiangissa 8, Ala-Lapukassa 5, Ylä-Lapukassa 6—7, Tollonjoella 15, Pirttilahdessa n. 10 ja Vuokkiniemessä n. 20 paria. V. 1942 Röhössä 5 paria. Kesällä 1941 yleisempi kuin seuraava.

Delichon u. urbica (L.). Kesällä 1941 Latvajärvellä 4, Paahkomienvaarasissa 4, Kivijärvellä 2, Viiangissa 6, Ala-Lapukassa 2, Ylä-Lapukassa 4, Vuokkiniemessä 3 ja Tollonjoella 5 paria. V. 1942 Röhössä 8 paria. Tällöin yleisempi kuin haarapääsky.

Apus a. apus (L.). Yleinen v. 1941, jolloin Latvajärvellä 9, Paahkomienvaarasissa 5, Kivijärvellä 8, Viiangissa 2, Ilvesvaarasissa 3, Nauvunvaarasissa 4, Ala-Lapukassa 3, Ylä-Lapukassa 2, Vuokkiniemessä 5 ja Tollonjoella 2 paria. Kesällä 1942 huomattavasti harvinaisempi.

Picus c. canus Gmel. 3 havaintoa Vuokkiniemessä marras—joulu-kuussa 1943.

Dryobates m. major (L.). Silmiinpistävän yleinen kaikkina kolmena vuotena.

Glucidium p. passerinum L. Joulukuussa 1942 sain nähtäväkseni Kosta-muksessa muutamaa päivää aikaisemmin ammutun yksilön.

Bubo b. bubo (L.). 2 yks. lähellä Kenttijärveä 29. IX. 41.

Falco s. subbuteo L. Tapasin 4. IX. 41 Ala-Lapukassa 1 yks. kaksi kertaa samana päivänä.

Aquila ch. chrysaetus (L.). 15. IX. 41 Ylä-Kuittijärvellä 1 yks., 17. III. 42 Röhössä 1 yks., Luomajärvellä 2. IV. 43 ja 2. V. 43 molemmilla kerroilla 1 yks.

Buteo l. lagopus (Brünn.). Verraten yleinen. Tapasin Röhössä vielä 5. I. 42 1 yksilön.

Buteo buteo zimmermannae Ehmcke. 5. IX. 41 Ilvesvaarasissa 2 yks., 18. IV. 43 Vuokkiniemessä 1 yks.

Accipiter gentilis (L.). Hajallaan siellä täällä. Elokuussa 1941 poikue Kivijärven eteläpuolella.

Pandion h. haliaetus (L.). 14. VIII. 41 Ylä-Kuittijärvellä 1 yks., 28. VIII. 41 Talviaisniemessä 1 yks.

Tadorna tadorna (L.). Tapasin joka päivä 16.—19. V. 43 Luomajärvessä 2 ♂♂ ja 1 ♀. Linnut ruokailivat erillään muista vesilinnuista järven lounais-päässä. 19. V. 43 aamupäivällä kaikki kolme katosivat.

Anas penelope L. Syksyllä 1941 Tollonjoessa 2 yks., toukokuussa 1943 useita havaintoja Luomajärveltä.

Spatula clypeata (L.) 11. V. 43 Luomajärvellä ♂, jonka havaitsin ensin vedessä, sittemmin sen lentäessä useita kertoja ylitseni.

Nyroca m. marila (L.) 16. V. 43 Luomajärvessä ♂ ja ♀.

Mergus s. serrator L. Useita havaintoja eri vuosilta. Kesällä 1941 poikue Latvajärvessä, toinen Ylisessä järvestä.

Colymbus a. arcticus L. Muuttoaikana hyvin yleinen. Pesivänä kesällä 1941 1 pari Latvajärvessä, 2 paria Ylisessä järvestä ja 2 paria järvestä Latvajärven eteläpuolella. 1942 Ohtajärvessä 1, Tiiojärvestä ainakin 2 pesivää paria. 1943 Luomajärvessä 1 ja Kenttijärvessä 3 paria.

Colymbus stellatus Pontopp. 27. VII. 41 lammessa lähellä Paahkomienvaaraa 1 yks.

Columba p. palumbus L. Muuttohavainto 16. V. 43 Luomajärveltä (1 yks.).

Philomachus pugnax (L.) Latvajärvellä 6 yks. viikon ajan elokuussa 1941.

Tringa ochropus L. 27. VII. 41 Ilvesvaaran lähellä 1 yks., 2. VI. 42 Röhössä 1 yks.

Tringa nebularia (Gunn.) Harvalukuisesti.

Limosa l. limosa (L.) 22. IX. 41 1 yks. Talviaisniemessä. Lintu oli erittäin kesy. Tarkastelin sitä 10 min. ajan 2—3 min päästä.

Numenius ph. phaeopus (L.) Muuttoaikoina harvinaisempi kuin *N. a. arquata* (L.). Heinäkuussa 1941 poikue (2 poikasta löysin) Ilvesvaaran eteläpuolisella nevalla. Myöhemmin sama poikue Latvajärven—Paahkomienvaaran tiellä.

Larus c. canus L. 8. V. 43 2 ja 10. V. 43 1 yks. Luomajärvellä.

Sterna h. hirundo L. Elokuussa 1941 2 yks. Kuittijärvellä.

Grus g. grus (L.) Pesii harvalukuisena. Muuttoaikoina yleinen. Tapa- sin 12. VII. 42 Röhöstä n. 14 km länteen järven rannalta poikueen.

Tetrao urogallus L. Yleinen 1941, mutta tulut vuosi vuodelta vähälukuisemmaksi.

Lyrurus t. tetrix (L.) 1941—42 hyvin yleinen, mutta syksyllä 1943 niukasti, n. $\frac{1}{10}$ edellisen vuoden määrästä. V. 1943 runsaimmin valtakunnanrajan lähellä.

Tetrastes b. bonasia (L.) Yleinen kaikkialla. Mieluimmin purojen varilla. 1943 jonkin verran harvalukuisempi kuin edellisinä vuosina.

Taulukko 2. Havaintoja kevätmuutosta. — *Ankunft der Zugvögel.*

	1942	1943
<i>Corvus corone cornix</i>		10. IV. 1 yks. Vuokkiniemi
<i>Fringilla coelebs</i>	21. IV. n. 20 yks. Röhö	17. IV. 10 " "
" <i>montifringilla</i>		2. V. 1 " Luomajärvi
<i>Emberiza rustica</i>		19. V. 1 " "
" <i>schoeniclus</i>		6. V. 1 ♂ + 1 ♀ "
<i>Calcarius lapponicus</i>		2. V. 1 ♀ "
<i>Plectrophenax nivalis</i>	13. IV. 12 yks. Tsirnijärvi	17. III. 12 yks. Vuokkiniemi
<i>Alauda arvensis</i>	18. IV. 16 yks. Röhö	20. IV. 6 " "
<i>Eremophila alpestris flava</i>		6. V. 16 " Luomajärvi
<i>Anthus trivialis</i>	27. V. 4 yks. Röhö	3. V. 3 " "

	1942	1943
<i>Anthus pratensis</i>	16. V. n. 30 yks. Röhö	3. V. 2 yks. Luomajärvi
<i>Motacilla flava thunbergi</i>	17. V. 2 " "	
" <i>alba</i>	15. IV. 1 " "	26. IV. 2 yks. Yläjärvi
<i>Lanius excubitor</i>		25. IV. 1 " Luomajärvi
<i>Muscicapa hypoleuca</i>		19. V. 1 ♂ "
<i>Phylloscopus coll. abietinus</i>		6. V. 2 yks. "
" <i>trochilus</i>	27. V. 1 yks. Röhö	
<i>Turdus pilaris</i>		2. V. 1 yks. Luomajärvi
" <i>viscivorus</i>		6. V. 8 " "
" <i>ericetorum</i>		6. V. 4 " "
" <i>musicus</i>		6. V. n. 10 yks. "
<i>Oenanthe oenanthe</i>		6. V. 2 ♂ + 2 ♀ "
<i>Saxicola rubetra</i>	24. V. 3 yks. Röhö	
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		16. V. 1 ♂ Luomajärvi
<i>Hirundo rustica</i>	20. V. 1 yks. Röhö	
<i>Delichon urbica</i>	20. V. 2 " "	
<i>Cuculus canorus</i>	27. V. 1 " "	
<i>Falco columb. aesalon</i>		2. V. 1 yks. Luomajärvi
" <i>tinnunculus</i>	17. V. 1 yks. Röhö	2. V. 1 yks. "
<i>Aquila chrysaetus</i>		2. IV. 1 yks. "
<i>Buteo lagopus</i>	28. IV. 1 yks. Röhö	20. IV. 1 yks. Kenttijärvi
" <i>buteo zimmermannae</i>		18. IV. 1 yks. Vuokkiniemi
<i>Circus cyaneus</i>		11. V. 1 yks. Luomajärvi
<i>Cygnus cygnus</i>	22. IV. 2 yks. Röhö	11. IV. 6 yks. "
<i>Anser erythropus</i>	26. V. 3 yks. "	
" <i>fabalis</i>	27. IV. 1 yks. "	
<i>Tadorna tadorna</i>		16. V. 3 yks. Luomajärvi
<i>Anas platyrhyncha</i>	23. IV. 4 yks. Röhö	19. IV. 3 yks. "
" <i>crecca</i>		11. V. 5 paria " "
" <i>penelope</i>		9. V. 2 ♂♂ " "
<i>Spatula clypeata</i>		11. V. 1 ♂ "
<i>Nyroca marila</i>		16. V. 1 pari "
<i>Bucephala clangula</i>	26. V. 2 yks. Röhö	22. IV. 1 yks. Yläjärvi
<i>Mergus merganser</i>		9. V. 1 yks. Luomajärvi
" <i>serrator</i>		8. V. 1 yks. "
<i>Colymbus arcticus</i>	11. V. 1 yks. Röhö	9. V. 1 yks. "
<i>Columba palumbus</i>		16. V. 1 yks. "
<i>Tringa glareola</i>	21. V. 2 yks. Röhö	11. V. 2 yks. "
" <i>erythropus</i>	29. V. 1 yks. "	
" <i>nebularia</i>	29. V. 3 yks. "	7. V. 5 yks. Luomajärvi
<i>Actitis hypoleucos</i>	26. V. 3 yks. "	11. V. 1 yks. "
<i>Numenius arquata</i>	27. V. 1 yks. "	16. V. 1 yks. "
<i>Capella gallinago</i>	17. V. 2 yks. "	
<i>Larus canus</i>		8. V. 2 yks. Luomajärvi
<i>Grus grus</i>	17. V. 4 yks. Röhö	27. IV. 4 yks. "

Edellisen kirjoittamisen jälkeen sain kesällä (2.—26. VI.) 1944 tilaisuuden tehdä vielä havaintoja alueen eteläisemmässä osassa. Tänä aikana huomiot rajoittuivat yksinomaan Vuokkiniemen ympäristöön ja tien Vuokkiniemi—Paahkomienvaara—Latvajärvi—Raate varsille sekä kesäkuun 10. päivästä alkaen alueen eteläisimpään osaan, nimittäin Isolle Kivijärvelle ja sen sekä Kontokin väliseen maastoon. Koska tämä osa toi jonkin verran uutta koko alueen linnustoon, liitän tähän tärkeimmät huomiot mainitulta ajalta.

Ensiksi muutama sana tämän eteläisimmän osan luonnonsuh-teista! Kun koko muulle tutkimusalueelle ovat leimaa-antavia karut biotoopit, tapaa täällä etelässä suorastaan hämmästyttävän reheviä alueita. Luulisi siirtyneensä paljon kauemmaksi etelään, siksi runsaasti suorastaan lehtomaisia piirteitä esiintyy paikoitellen maisemassa. Niillä on näkyvä vaikutus myöskin linnustoon. Eteläiset lajit tulevat siellä selvästi runsaslukuisemmiksi. Varsinkin siepoissa ja kertuisissa on ero selvästi nähtävissä.

Kesä 1944 toi 6 alueelle uutta lajia, joten tapaamani lajisto nyt käsittää 110 lajia. Uusista tapasin kaksi Vuokkiniemessä: *Sturnus vulgaris* ja *Larus argentatus*. Eteläisimmän osan uusia lajeja olivat *Larus fuscus*, *Oidemia nigra*, *Certhia familiaris* ja *Motacilla flava*.

Tärkeimmistä lajeista mainittakoon seuraavat:

Sturnus v. vulgaris L. 5. VI. 44 tapasin Vuokkiniemessä yksinäisen kotaraisen, joka lenteli puhelinpylvästä toiseen. Laji tuskin pesi alueella.

Motacilla f. flava L. 19. VI. 44 1 yksilö Komalahdessa lähellä Ison Kivijärven koillispäätä. Todennäköisesti pesi jossakin lähistöllä.

Certhia f. familiaris L. Samana päivänä kuin edellisen tapasin Kontokin länsipuolella puukiipijän. Luultavasti pesi alueella.

Muscicapa s. striata (Pall.). Laji selvästi yleisempi ja runsaslukuisempi kuin muualla havaintoalueella.

Muscicapa h. hypoleuca (Pall.). Kuten edellinen, verraten runsaslukuinen.

Sylvia borin (Bodd.), *S. c. communis* Lath. ja *S. c. curruca* (L.). Runslukuisempia eteläosassa kuin muualla.

Riparia r. riparia (L.). Kesä 1944 varmisti lajin kuuluvaksi alueen pesimälinnustoon.

Falco t. tinnunculus L. Tuulihaukkapari oli asettunut pesimään pieneen, keskellä Kontokin kylää olevaan kalmistokuusikkoon. Toinen pari pesi järven länsirannalla. Laji oli verraten yleinen eteläosassa aluetta.

Buteo buteo zimmermannae Ehmcke. Kontokissa 12.—16. VI. 44 useita kertoja 1 yks. Pesi todennäköisesti jossakin Kontokin ympäristössä.

Pandion h. haliaetus (L.). Illalla 19. VI. 44 tapasin yksinäisen kalasääksen Isolla Kivijärvellä. Laji pesi todennäköisesti järven itäpuolisessa maastossa.

Oidemia n. nigra (L.). 23 yks. käsittävä parvi 11.–12. VI. 44 Kontokki-järvessä.

Philomachus pugnax (L.). Muuttavia yksilöitä Vuokkiniemessä: 5. VI. 44 1 ♂ ja 3 ♀♀, 6. VI. 44 2 ♂♂ ja 2 ♀♀.

Tringa glareola L. Komalahdessa 19. VI. 44 2 (pesivää !) yksilöä.

Tringa nebularia (Gunn.). 1 pesivä pari Kontokissa.

Capella g. gallinago (L.). Vuokkiniemessä 1 pesivä pari.

Larus c. canus L. 1 pesivä pari Isossa Kivijärvessä. Aikaisemmin todettu vain tilapäisesti.

Larus argentatus Pontopp. 1 kiertelevä yksilö 8. VI. 44 Vuokkiniemessä.

Larus fuscus L. Tämä alueelle kokonaan uusi laji todettiin pesivänä (2 paria) Isossa Kivijärvessä.

Sterna h. hirundo L. Aikaisemmin todettu vain kerran. 7. VI. 44 tapasin 1 kiertelevän yksilön Vuokkiniemen itäpuolella. Isossa Kivijärvessä 2 paria pesivinä.

Alueen eteläosalle ovat tyypillisiä kaksi piirrettä. Muuhun tutkimusalueeseen verrattuna on lokkilintujen yleisyys ja pesiminen siellä silmiinpistävä. Toiseksi kuuluu tämä osa ilmeisesti jonkinlaiseen vaihtumisvyöhykkeeseen, jossa eteläisten lajien osuus alkaa tulla selvästi tuntuvammaksi.

Zusammenfassung: Über die Vogelfauna der Gegend von Uhtua. Das vom Verf. Juli 1941—Januar 1944 extensiv untersuchte Gebiet umfasst sehr undicht bewohnte Wald- und Moorgegenden im nördlichen Ostkarelien (USSR) zwischen 65° 37'—64° 48' N und 30°—31° 40' O. Es fällt zum grossen Teil mit dem von LEHTONEN (O. F. 1943, p. 33—58) besuchten Gebiet zusammen, umfasst aber Gegenden mit noch deutlicherem Einödgepräge. Die Hauptergebnisse werden in der Tabelle 1 zusammengefasst (Kokonaisesiintyminen = Gesamtvorkommen; Esiintyminen eri biotoopeilla = Vorkommen auf verschiedenen Biotopen; Esiintymistapa = Art des Vorkommens; Yleisyys = Frequenz; Järvet etc. = Gewässer; Rämeet etc. = Moore und Wiesen; Metsämaat = Wälder; Kulttuurialueet = Kulturbiotope). Tabelle 2 liefert die Ankunftszeiten der Zugvögel in den Jahren 1942 und 1943. Im Juni 1944 wurden ergänzende Beobachtungen im südlichen Teil der Gebiete angestellt (S. 66—56). Hier ist die Bodenbonität höher, und die Vogelfauna besitzt ein im Verhältnis zum übrigen Gebiet ausgeprägt südlicheres Gepräge.